

CZĘŚĆ PIERWSZA

Współczesne teorie z zakresu problematyki rodziny oraz sieroctwa

Rozdział pierwszy

Rodzina jako podstawowa wartość świata społecznego 17

1. Interdyscyplinarny charakter fenomenu rodziny 18
2. Współczesna typologia rodziny 22
 - 2.1. Rodzina pełna 25
 - 2.2. Rodzina niepełna 25
 - 2.3. Rodzina samotnej matki 26
 - 2.4. Rodzina zrekonstruowana 27
 - 2.5. Rodzina nieformalna - kohabitacja, konkubinaty 27
3. Trwałość i nierozzerwalność małżeństwa warunkiem życia rodziny i bezpieczeństwa potomstwa 28
 - 3.1. Nierozzerwalność małżeństwa - jej znaczenie dla trwałości rodziny 33
 - 3.2. Znaczenie religijności dla trwałości rodziny 35
 - 3.3. Czynniki warunkujące trwałość małżeństwa w świetle badań 37
 - 3.4. Dezorganizacja rodziny a poczucie osamotnienia 40
4. Znaczenie środowiska rodzinnego dla emocjonalnego i społecznego rozwoju dziecka 43
 - 4.1. Uprzywilejowana wychowawcza i edukacyjna funkcja rodziny 44
 - 4.2. Rodzina miejscem duchowego rozwoju dziecka 47
5. Genetyczna przynależność do rodziców, a tożsamość osobowa dziecka 50
- Podsumowanie 53

Rozdział drugi

Stan i kondycja współczesnej rodziny 55

1. Ogólny mechanizm przemian 56
2. Uwarunkowania zmian ról małżeńskich a problem osamotnienia i sieroctwa 67
3. Rodzicielstwo zastępcze jako kompensacja niewydolności wychowawczej rodziny naturalnej 71
4. Osamotnienie dziecka jako skutek różnych form przemocy w rodzinie 83
- Podsumowanie 89

Rozdział trzeci

Osamotnienie i poczucie sieroctwa dzieci i młodzieży 93

1. Podłoże kształtowania się poczucia osamotnienia 93
2. Osamotnienie - jako element towarzyszący sieroctwu 96
3. Uwarunkowania poczucia osamotnienia 98
4. Sieroctwo i jego rodzaje 102
 - 4.1. Sieroctwo naturalne pełne i półsieroctwo 102
 - 4.2. Sieroctwo emocjonalne - duchowe 103

4.3.Sieroctwo społeczne	105
4.4.Sieroctwo migracyjne	108
4.5.Sieroctwo decyzyjne	109
4.6.Sieroctwo jako stan ducha	111
4.7.Sieroctwo utajone - dzieci ulicy	111
4.8. Nowy rodzaj sieroctwa - brak identyfikacji z własną płcią	113
Podsumowanie	113

CZĘŚĆ DRUGA Osamotnienie i sieroctwo w świetle badań

Rozdział czwarty

Metodologia badań własnych 119

1. Przedmiot badań	119
2. Cele badań	120
3. Problemy badawcze	122
4. Zmienne i wskaźniki	124
5. Metody, techniki i narzędzia badań	126
6. Teren badań	129
7. Charakterystyka socjologiczna badanych	129
8. Organizacja i przebieg badań	132

Rozdział piąty

Przyczyny powstawania syndromu

poczucia osamotnienia i sieroctwa w rodzinie 135

1. Ogólna struktura rodzin badanej młodzieży	137
2. Status społeczny badanej młodzieży	138
2.1. Wykształcenie ojców badanej młodzieży	140
2.2. Sytuacja ekonomiczna rodzin badanej młodzieży	141
2.3. Źródła utrzymania badanych rodzin	143
2.4. Atmosfera wychowawcza w badanych rodzinach	144
3. Czynniki wpływające na funkcjonowanie rodziny	146
4. Obraz rodziny w percepcji badanej młodzieży	149
5. Uwarunkowania poczucia osamotnienia i sieroctwa	152
5.1. Czynniki o charakterze biologicznym	153
5.2. Czynniki o charakterze socjologicznym	154
5.3. Czynniki o charakterze psychologicznym	154
5.4. Czynniki o charakterze komunikacyjnym - interakcjonistyczne	155
5.5. Czynniki o charakterze ekonomicznym	156
5.6. Czynniki o charakterze decyzyjnym	157
5.7. Czynniki o charakterze emocjonalnym	158
5.7.1. Więzi emocjonalne w badanych rodzinach	159
5.7.2. Poczucie osamotnienia	161
5.7.3. Identyfikacja z bliskimi	164
5.7.4. Dominujący styl wychowania w badanych rodzinach	165
5.7.5. Chłód uczuciowy	166
Podsumowanie	168

Rozdział szósty

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny prowadzące do wychowawczego i życiowego wyalienowania dziecka 171

- 1. Niewydolność wychowawcza rodziny i jej implikacje 174
- 2. Niemoc wychowawcza rodziny 180
- 3. Niechęć wychowawcza 185
- 4. Próżnia wychowawcza 189
- 5. Nieobecność wychowawcza rodziców 193
- 6. Nieobecność ojca w rodzinie 194
- 7. Osamotnienie towarzyszące sieroctwu społecznemu 198
- 8. Zachowania destrukcyjne młodzieży wynikające z poczucia osamotnienia 200
- Podsumowanie 201

Rozdział siódmy

Rzeczywistość wychowawcza badanej młodzieży 203

- 1. Środowisko wychowawczo-socjalizacyjne badanej młodzieży 203
 - 1.1. Więzi międzyosobowe 204
 - 1.2. Braki w zaspokojeniu potrzeb wskazywane przez młodzież 206
 - 1.3. Wartości deklarowane przez młodzież 207
 - 1.4. Wiara w możliwość osiągnięcia sukcesu 209
 - 1.5. Czynniki determinujące plany życiowe młodzieży 211
 - 1.6. Oczekiwania od przyszłego partnera 213
 - 1.7. Obawy związane z życiem rodzinnym 213
- 2. Współczesne zagrożenia sieroctwem związane z nowymi „technologiami” rodzicielstwa 214
 - 2.1. Dziecko poza prokreacją (poza aktem seksualnym) 217
 - 2.2. Dziecko efektem zapłodnienia post mortem (nasieniem zmarłego mężczyzny) 220
- Podsumowanie 221

Rozdział ósmy

Profilaktyka i działania naprawcze 223

- 1. Wychowanie jako powinność pedagogiczna 225
- 2. Dekonstrukcja środowisk wychowawczych 225
- 3. Przygotowanie do życia w małżeństwie i rodzinie 226
- 4. Przygotowanie do życia w rodzinie przez szkołę 228
- 5. Działania podejmowane przez Kościół 229
- 6. Poradnictwo rodzinne 231
- 7. Pomoc społeczna 235
- 8. Terapia rodziny 236
- Podsumowanie 238
- Zakończenie 241
- Bibliografia 247

Aneks

Wykaz Ośrodków Adopcyjno-Opiekuńczych 267 DEKLARACJA IV Światowego Kongresu Rodzin

Warszawa, 11-13 maja 2007 r. 273

- Deklaracja parlamentarzystów z okazji Międzynarodowego Dnia Rodzin (15 maja 2007 r.) i Forum Międzyparlamentarnego towarzyszącego IV Światowemu Kongresowi Rodzin

przyjęta w Warszawie w dniu 12 maja 2007 r.	277
- Kwestionariusz wywiadu z rodzicami	279
wywiadu z nauczycielami	282
- Kwestionariusz wywiadu z młodzieżą	283
Indeks osób	287